

DOKUMENTY

Pápežská rada pre kultúru

KULTÚRA A VIERA

N. 1/2015

Aktuálne vydanie revue *Culture e Fede*, ktoré vydáva Pápežská rada pre kultúru (PRpK), je venované vzťahu viery a hudby a pastoračným témam, ktoré s tým súvisia.

Na ilustráciu širokého pôsobenia hudby, ktorá môže na jednej strane duchovne „povznášať dušu“, no na druhej strane byť niečím, čo popudzuje, si Richard Rouse (kňaz a muzikológ) vo svojom editoriáli vybral Tolstojovu novelu *Kreutzerova sonáta*. Ako Rouse uvádza, takéto dva krajné póly účinkov hudby vyplývajú z odpovedí biskupských konferencií, teologických fakúlt a vysokoškolských rehoľných inštitútov z celého sveta na dotazník ohľadom súčasného stavu posvätnéj hudby. Súčasný obraz posvätnéj hudby je podľa respondentov charakterizovaný aj výrazmi ako kreatívna, nadchýnjajúca, chaotická, snažiaca sa nadviazať na tradíciu a byť dôstojná, ale tiež potýkajúca sa s interpersonálnymi, inštitucionálnymi a ekonomickými ťažkosťami. Dotazník skúmal okrem stavu liturgickej hudby, v ktorej existuje úžasne široká rôznorodosť kvitnúcich iniciatív a zápalistého angažovania, aj hudbu v širšom zmysle a jej súčasné trendy po celom svete.

Aktuálne vydanie publikuje ďalej článok o didaktickom a vedeckom projekte „Anglés“ zameranom na katalogizáciu archívov náboženskej a kresťanskej hudby z obdobia kolonializmu na jednotlivých svetadieloch (Amerika, Ázia, Afrika). Na projekte dlhodobo spolupracujú rôzne inštitúcie, medzi iným aj Pápežský inštitút posvätnéj hudby a Musicological Society zo Švajčiarka a jeho cieľom je odhaľovať cenný historický materiál (korešpondenciu, hudobné partitúry), šíriť ho a sprístupňovať budúcim generáciám.

V článku „*Thesaurus Musicae Sacre* (Poklad sakrálnéj hudby) a jej neoceniteľná hodnota“ sa hudobný riaditeľ Liverpoolskej metropolitnej katedrály Krista Kráľa Dr. Christopher McElroy zamýšľa na prvými tromi bodmi (112-114) šiestej kapitoly konštitúcie o posvätnéj liturgii *Sacrosanctum consilium*, ktorá je venovaná liturgickej hudbe. Vo svetle tohto koncilového dokumentu si zvlášť všima úlohu spevokolu v liturgii.

Muzikológ Régis Duprat vo svojom článku následne podáva prehľad spoločenských a kultúrnych faktorov, ktoré ovplyvnili rozvoj sakrálnéj hudby v Brazílii, pričom

sa sústreďuje na náročné prepojenie medzi skladateľmi a hudobníkmi, cirkevnými a hudobnými skupinami.

Jedinečné hudobné dielo *Misa Criolla* od Ariela Ramíreza (1964) v latinsko-americkom prostredia s použitím prvkov ľudovej hudby je témou článku Leonarda Waismana. Autor poukazuje na rozvoj liturgickej hudby v latinskej Amerike po koncile, keď vznikalo mnoho náboženských hudobných diel (hlavne omší), v ktorých skladatelia využívali tradičné ľudové rytmy, melódie a nástroje.

Napokon je publikovaný článok odborníčky v oblasti súčasnej pop-music Anny Barrettovej pod názvom „Svedectvo o pop-music manažmente“, v ktorom predstavuje niektoré stratégie, ktoré používajú profesionáli (producenti, hudobníci) v tomto priemysle. Podľa autorky má hudba silu budovať alebo ničť. Je to pravdepodobne najsilnejšia forma zábavy, ktorá hýbe ľudskou dušou. Za zmienku stojí tiež autorkin postreh, že manažéri pop-rádií neodvysielajú pieseň dlhšiu ako tri minúty a dvadsať sekúnd.

V ďalšej sekcii sú publikované články zo života a činnosti dikastéria. Informuje sa tu o 29. verejnom zasadnutí pápežských akadémií, ktoré sa konalo 20. novembra 2014 vo Veľkej aule Paláca sv. Pia X. na tému: *Mária, ikona nekonečnej krásy Boha. Encyklika „Marialis cultus“ a mariologicko-mariánske magistérium bl. Pavla VI.* Na tomto výročnom stretnutí bola odovzdaná aj cena pápežských akadémií, tohto roku udelená talianskemu mariologickému združeniu, ktoré vedie P. Salvatore M. Perrella O.S.M., zvlášť za vydávanie časopisu *Theotokos*. Zasadaniu zaslal svoje posolstvo aj pápež František (publikované v plnom znení), v ktorom poukázal na veľkú lásku Pavla VI. k Panne Márii, vyjadrenú pri mnohých príležitostiach počas jeho pontifikátu, ako aj v mnohých dokumentoch.

Čitateľ sa tiež môže dozvedieť o ďalšej akcii projektu „Nádvorie hľadajúcich“, ktorá sa konala 25. – 29. novembra 2014 v Argentíne. V spolupráci s PRpK ju zorganizovalo *Sociálne ekumenické fórum* za účasti intelektuálov, umelcov, lídrov rôznych sektorov v Buenos Aires a v Cordóbe na tému: *Sociálna zodpovednosť, Borgés a transcendencia*. Cieľom diskusií bolo skúmať diskutabilnú dimenziu transcencie v diele argentínskeho agnostického spisovateľa J. L. Borgésa (1899 – 1986).

Ďalší článok je venovaný pavilónu Svätej stolice na Medzinárodnom bienále umenia v Benátkach. Prvýkrát bol takýto pavilón realizovaný v r. 2013. Tohtoročná téma nadväzuje na minulé tému – *Počiatok* (stvorenie, zničenie a nové stvorenie) z *Genesis* a vychádza z Prológu evanjelia sv. Jána (Jn 1, 1-14). V ňom sa prejavujú dva podstatné póly: transcendentujúce Slovo, ktoré je „na počiatku“ a ktoré zjavuje dialogickú a komunikatívnu povahu Boha Ježiša Krista (vv. 1-5) a Slovo, ktoré sa stáva „telom“, aby vnieslo Božiu prítomnosť do ľudského tela, do ľudstva, predovšetkým tam, kde sa ono zdá zranené a trpiace (v. 14). Tieto dve dimenzie „vertikálno-transcendentná“ a horizontálno-imanentná predstavujú aj svojím prekrížením základnú os pre stvárnenie. Pavilón pripravili traja umelci: Monika Bravoová z Kolumbie (1964), Elpida Hadzi-Vasilevová (1971) z Macedónska a fotograf Mário Macilau (1984) z Mozambiku. Pavilón otvoril 8. mája t.r. predseda dikastéria kard. Gianfranco Ravasi a zostane prístupný pre verejnosť do 22. novembra 2015.

Rok 2015 vyhlásilo OSN za Medzinárodný rok svetla a technológií založených na svetle. Pri tejto príležitosti predniesol kardinál Ravasi 19. januára 2015 na pôde UNESCO prednášku na tému „Svetlo, náboženský symbol imanencie a transcencie. Aktuálne vydanie publikuje aj článok o významnom slovenskom kňazovi a básnikovi Jankovi Silanovi (1914-1984), ktorý napísal podsekretár dikastéria Mons. Melchor Sánchez de Toca. Čitateľ tu nájde aj článok o pripravovanom III. ročníku Letnej školy umenia a viery v Assisi“ (od 26. do 31. augusta 2015) na tému „Výzvy komunikácie“. Bude sa zamýšľať na tým, či, ako a kde viera komunikuje s umením a umenie s vierou (www.unicatt.it/artefede).

Dikastérium tiež informuje o svojom plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo od 4. do 7. februára 2015 v Ríme na tému „Ženské kultúry: rovnosť a rozdielnosť“. Podrobne sa priebehu a téme pléna bude venovať nasledujúce číslo *Cultura e fede*. Vydanie tiež publikuje prehľad nových kníh z oblasti kultúry. -sg-

ZAHRAŇIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

COMECE a OCIFE

Europe Infos

N. 181-182/2015, Brusel, Belgicko

Aprílové vydanie mesačníka, ktoré prináša informácie a postrehy z diania v rámci EÚ sa venuje významu dôstojnej ľudskej práce pre trvalo udržateľný rozvoj. Spomínaný článok informuje o konkrétnych dôležitých rozhodnutiach na medzinárodnej úrovni v tejto oblasti. Ide o oblasť ochrany klímy a rozvojovej politiky, pričom tieto aktivity podporujú i biskupi COMECE. Tu zorganizovala COMECE v spolupráci s dvomi europoslancami na pôde Európskeho parlamentu diskusné podujatie pod názvom „dôstojná ľudská práca – cesta k dôstojnosti pre všetkých“.

Ďalší článok periodika sa zaoberá problematikou účasti mladých moslimov z Európy vo vojne na Blízkom východe. Aká je motivácia týchto mladých ľudí, ako zápasia s hľadaním vlastnej identity a snažia sa nájsť smerovanie.

Problematika sufragátneho matersva je opäť v centre pozornosti autora ďalšieho príspevku. Stáva sa módnym hitom tak v priemyselne vysoko rozvinutých krajinách, ako aj v rozvojových štátoch. Najnovší rozsudok Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva môže byť výstrahou, ako sa posúva interpretácia rodinného života.

Intergroup je zoskupenie v rámci EÚ, ktoré sa vždy ohlásí, ak sa vyskytne prípad prenasledovania pre náboženské či svetonázorové presvedčenie. V článku sa predstavuje čitateľom najnovšia štúdia tohto zoskupenia, ktorá sa zaoberala tým, ako ovplyvňuje náboženské presvedčenie europoslancov ich konanie.

Májové vydanie periodika sa venuje situácii na Ukrajine. Tento raz rozoberá úlohu Cirkvi na pozadí udalostí na Maidane odvtedy až po súčasnosť.

O iniciatívach katolíckych organizácií v boji proti zmenám klímy sa možno dočítať v ďalšom príspevku. Téma sociálnych príležitostí, konkrétne sociálnej spravodlivosti, je venovaný ďalší článok. Predstavuje sa nám v ňom správa Európskej charity pod názvom: „Chudoba a nespravodlivosť na vzostupe – spravodlivé sociálne systémy ako riešenie“.

V marci sa na pôde Európskeho parlamentu konalo dôležité stretnutie v rámci článku 17 AEUV o otvorenom, transparentnom a pravidelnom medzináboženskom dialógu. Na stretnutí zástupcov náboženstiev a EÚ sa hovorilo o ústrednej úlohe náboženstva v rámci sociálnej solidarity ako aj o dôležitosti medzináboženského dialógu a o konkrétnych formách vzájomnej spolupráce predstaviteľov náboženstiev, ktorí sa angažujú za sociálny mier.

Tematike islamu a budúcnosti Eúpy je venovaný ďalší príspevok. Od útokov islamistov v Paríži sa stupňujú požiadavky na potrebné zmeny v rámci islamu. Autor informuje o aktuálnej situácii moslimov žijúcich v Európe, ako aj o snahách o reformu zo strany niektorých skupín islamistov a o náročnom presadzovaní týchto reforiem, v diaspore bez politickej moci a potrebnej náboženskej autority. -lh-

Talianska biskupská konferencia

Notizario CEI

N. 4/2014

Spravodajca Talianskej biskupskej konferencie (CEI) publikuje dokument *Stretnime sa s Ježišom (Incontriamo Gesù): Smernice pre ohlasovanie a katechézu v Taliansku*, ktorý bol zostavený v rámci prebiehajúceho desaťročného pastoračného plánu zameraného na výchovu. Dokument bol schválený na 66. generálnom zhromaždení CEI v Ríme (19.-22. mája 2014) a pripravila ho *Komisia CEI pre náuku viery, ohlasovanie a katechézu* s cieľom napomôcť reflexii a pastoračnému plánovaniu v oblasti katechézy, vychádzajúc zo skúsenosti jednotlivých talianskych diecéz za ostatné desaťročie. Dokument má slúžiť ako pomôcka pre katechézu v rámci pastorácie, ktorá je súčasťou celkového evanjelizačného poslania Cirkvi. Smernice vychádzajú vo veľkej miere zo *Všeobecného direktória pre katechizáciu* (1997) a metodologicky sa opierajú o *Katechismus Katolíckej cirkvi*.

Ako uvádza predseda CEI kardinál Bagnasco, cieľom ohlasovania a katechézy je obrátenie, formovanie a povznesenie ku Kristovmu zmysľaniu. Preto katechetická činnosť si vyžaduje integrálne prepojenie s liturgickou a charitatívnou skúsenosťou. Je tiež potrebné vyzdvihnúť osobitné momenty (žiadosť o krst, birmovanie a prvé sväté prijímanie) ako cestu pre rozvíjanie vzťahov v rámci rodiny.

Názov *Stretnime sa s Ježišom* vyjadruje súhrne cieľ, ku ktorému smeruje kresťanská formácia: milosť stretnutia s Ježišom. Názov použitý v prvej osobe plurálu chce zdôrazniť ekleziálny rozmer tohto stretnutia, a chce poukázať jednak na rozmer učeníctva, jednak na dynamiku svedectva. Ako ďalej kard. Bagnasco zdôrazňuje, *Smernice* chcú napomôcť miestnym cirkvám v období novej evanjelizácie a po apoštolskej exhortácii *Evangelií gaudium*, aby mohli posilniť spoločnú pastoračnú činnosť v oblasti katechézy a podnecovať ohlasovanie evanjelia.

Samotný text vychádza z prvých dvoch kapitol *Prvého listu Solúnčanom*, pričom v úvode každej zo štyroch kapitol je analyzovaný krátky citát zo spomínaného Pavlovho listu. Tak napríklad Úvod začína citátom z *1 Sol 1, 1-5a* pod názvom: *V moci Ducha Svätého*. Spomínaný novozákonný list nebol vybraný náhodne; ide o veľmi významný o text, pravdepodobne najstarší text Nového Zákona, ktorý ukazuje, že dielo evanjelizácie má pôvod v Cirkvi a vytvára Cirkev.

Dokument *Incotriamo Gesù* pozostávajúci zo štyroch kapitol opisuje evanjelizačnú činnosť kresťanského spoločenstva a prvoradú úlohu kresťanskej formácie dospelých a mládeže (I. kap.). Druhá kapitola pod názvom „Ohlasovať Ježišovo evanjelium“ sa pristavuje pri prvom ohlasovaní a všima si témy ako odvaha prvého ohlasovania, pozvanie uveriť, miesta každodenného života. Tretia

kapitola pod názvom „Uvedenie, sprevádzanie a podpora skúsenosti viery“ sa sústreďuje na kresťanskú iniciáciu. A napokon štvrtá kapitola pod názvom „Svedčiť a hovoriť“ opisuje svedectvo, službu a formáciu evanjelizátorov a katechétov, a venuje sa Diecéznym katechetickým úradom.

V závere každej kapitoly sú ponúknuté „pastoračné návrhy“ pre diecézy a farnosti a predkladajú sa rôzne podnety, ktoré možno premyslieť a aplikovať na regionálnej úrovni.

Ako ďalej kardinál Bagnasco uvádza, dokument *Stretnime sa s Ježišom* prezentuje štyri základné charakteristiky. V prvom rade je to absolútna priorita katechézy a kresťanskej formácie dospelých a v rámci nej zapojenie rodín do katechézy malých detí. Ide o zohľadnenie celej formáčnej činnosti (čo obsahuje aj liturgiu a svedectvo lásky). Druhou charakteristikou je katechumenátna inšpirácia katechézy a výslovné venovanie pozornosti *Uvedeniu dospelých do kresťanského života* (katechumenátu). Pozornosť sa tu upriamuje na dar milosti daný Bohom, rozhodnutie pre vieru, etapy, obrady a ich slávenie počas katechumenátu. Treťou charakteristikou je formácia evanjelizátorov a katechétov formou štúdia a permanentnej formácie, a tiež formácia kňazov a diakonov. Napokon sa uvádza mystagogický rozmer katechézy určenej pre-adolescentom, dospievajúcim a mládeži, ktorý charakterizuje kontinuita s katechézou kresťanskej iniciácie, ale aj skutočnosť „nových životných začiatkov“.

V dokumente sa zdôrazňuje viacero prvkov a dimenzií. Osobitne je to pozvanie k počúvaniu a čítaniu Svätého písma v Cirkvi v súlade s daným liturgickým a katechetickým prístupom. Ďalej sa tu uvádza kerygmatický rozmer (vo svojej podstate silne kristocentrický) ohlasovania a katechézy ako jadro celej evanjelizačnej činnosti. Taktiež sa navrhuje, aby sa starostlivo vybrali „kvalitní a cenní“ krstní rodičia.“. Má sa tiež viac oceniť mandát – misia pre katechétov, ktorú udeľuje biskup a ktorá vyjadruje osobitný druh služby katechétov.

Text dokumentu môže priniesť podnety pre tých, ktorí spolu so svojimi biskupmi nesú zodpovednosť za tvorbu diecéznych a farských programov na ohlasovanie a katechézu na rôznych úrovniach: vikári pre evanjelizáciu, diecézni riaditelia, zodpovední a spolupracovníci katechetických úradov, rodinnej pastorácie a pastorácie mládeže.

Dokument sa zároveň obracia na farské spoločenstvá a farské pastoračné rady, cirkevné združenia a hnutia, osobitne na farárov, kňazov, diakonov, zasvätené osoby, katechétov, vychovávateľov mládeže, animátorov príprav pre snúbencov i ďalších pastoračných pracovníkov.

-sg-

Rakúska biskupská konferencia**Vestník Rakúskej biskupskej konferencie***Rakúsko, Nr. 64/2015*

V najnovšom vydaní periodika Rakúskej biskupskej konferencie nájdeme informácie z jesenného pléna biskupov. Zaoberali sa témami ako je synoda o rodine či novela zákona o islame. Občianska iniciatíva „napomôcť faktom“ má za cieľ pripraviť anonymné štatistické údaje o interrupciách a tiež ich príčinách. Cieľom

je znižovať počty interrupcií a podporovať život s deťmi. Biskupi sa opakovane venovali otázke podpory paliatívnej a hospicovej starostlivosti. Vestník tiež obsahuje štatúty komisie pre cirkevnú hudbu, ako aj smernice rakúskych biskupov ohľadne katechumenátu azylantov. **-Ph-**

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ**Canisiuswerk****Koniec s bedákaním***N. 4/2015, Rakúsko*

Štvrté vydanie tohoročného rakúskeho periodika ukazuje na konkrétnych príbehoch a životných skúsenostiach, ako sa treba postaviť zoči-voči náročným situáciám v Cirkvi, ako nepodľahnúť znechuteniu a ako vykročiť vpred v ústrety novým výzvam. Prvý z príspevkov pripomína, že napriek tomu, že v Cirkvi chýbajú ľudia, má čo ponúknuť. V prvom rade má čerpať z bohatstva svojej tradície, kultúry a teológie. Ak budú tieto zdrojom svetla, radosť z viery bude samozrejmosťou. Viacero článkov je zameraných na potreby zmien a nových impulzov v oblasti pastorácie. Jedným z nich je interview s rakúskym biskupom Mons. Bennom Elbsom z Feldkirchu, ďalší sa zameriava na nové iniciatívy rehoľných spoločenstiev. O práci, pôsobení a charizme sestier Najsvätejšieho Vykupiteľa sa možno dočítať v ďalšom príspevku. Sestry tiež pôsobia na Slovensku, v Maďarsku a v Amerike.

Nasledujú pekné svedectvá zo života dvoch farností. To prvé nám približuje v jednom z článkov farnosť sv. Jána Nepomuckého v druhom viedenskom obvode. Vládne tu duch otvorenosti, prijatia. Konkrétne iniciatívy a ponuky sú svedectvom angažovanosti tak samotných kňazov, ako i laikov tejto farnosti, ktorí sa napriek existujúcim problémom snažia vytážiť z toho, čo sa ponúka, to najlepšie. Farnosť je tiež svedectvom toho, že je dôležité nebať sa vyskúšať niečo nové.

Autor ďalšieho príspevku sa delí s čitateľmi o svoje zážitky z pobytu v Amerike. Tamojšia farnosť v Baltimore sa rozhodla pre proces zmeny. Miesto tzv. pastoračného konzumizmu, zamerala sa nie na svojich členov, ale na tých, ktorí sú vzdialení. Miestny farár si starostlivo vyberá tím spolupracovníkov, ktorí sú ľuďmi prvého kontaktu pre tých, čo zavítajú do kostola. Sú to ľudia vnímaví na potreby druhého a schopní počúvať a komunikovať. Tak sa farnosť otvára svetu a neostáva len sama pre seba.

Rozhodnutie odpovedať na Božie volanie a stať sa kňazom prichádza u niekoho v mladom veku a je celkom jednoznačné, u iného je na to potrebný dlhší čas a dozrievanie. V septembri nastupuje do kňazského seminára v rakúskom Grazi 37-ročný Markus Schöck, doterajší zástupca starostu v štajerskom Knittelfelde. On sám hovorí, že jeho rozhodnutie bolo niekoľkoročným bojom s Bohom a že nebolo jednoduché povedať mu „áno“. O tom, aká bola jeho cesta rozhodovania, ale tiež o dôležitosti duchovného sprevádzania na nej, hovorí Schöck v jednom z článkov periodika.

Rakúska arcidiecéza Salzburg ponúka v rámci svojej vynovenej webstránky i možnosti duchovného oddychu. Viac o projekte hovorí jeho iniciátorka pani Angelika Gassner, ktorá pôsobí v diecéze ako referentka pre oblasť spirituality a duchovných cvičení. **-Ph-**

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Mgr. Ing. Mária Spišiaková, PhD., Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, grafika: Jolana Šinajová